

- Beispielhafter Auszug aus der digitalisierten Fassung im Format PDF -

Vervolg op de Afbeeldingen der artseny-gewassen met derzelve Nederduitsche en Latynsche beschryvingen

Adolphus Ypey

Die Digitalisierung dieses Werkes erfolgte im Rahmen des Projektes BioLib (www.BioLib.de).

Die Bilddateien wurden im Rahmen des Projektes Virtuelle Fachbibliothek Biologie (ViFaBio) durch die [Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg \(Frankfurt am Main\)](#) in das Format PDF überführt, archiviert und zugänglich gemacht.

709
C7

~~10~~
496
VII

R 240 F 3,7

V E R V O L G
O P D E
A F B E E L D I N G E N
D E R
A R T S E N I J G E W A S S E N ,
M E T D E R Z E L V E R
N E D E R D U I T S C H E E N L A T I J N S C H E
B E S C H R I J V I N G E N

E E R S T E D E E L .

T E A M S T E R D A M ,
b i j J . C . S E P P E N Z O O N ,
M D C C C X I I I .

501 1102 24

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

THE AMSTERDAM,
PIJ. J. C. SEPP EN NOON,
MDOCKIII.

V O O R B E R I C H T.

Door de Heeren SEPP verzogt zynde, hun de behulpzaame hand te bieden, tot het uitwerken der beschrijvingen, van een aantal Gewasfen, van een verschillenden aart, om tot een vervolg te dienen, op het Kruidkundig Werk, door de Heeren OSKAMP, HOUTTUIJN en KRAUSS vervaardigd en bij hun in het licht gegeven; zo heb ik hun vriendlijk aanbod niet van der hand willen wijzen: schoon ik mij, als geduurende verscheidene jaaren weinig aan Kruidkundige onderwerpen gedacht hebbende, naauwlijks durf vleijen, zo wel, als mijne voorgangeren, aan de liefhebbers deezer schoone Weetenfchap te zullen kunnen voldoen.

Ik oordeelde de manier, op welke, wijlen mijn hooggeachte Vriend de Heer D. L. OSKAMP, wiens voetfpoor, door de Heeren HOUTTUIJN en KRAUSS, ook meerendeels is gevolgd, zijn werk heeft ingericht, zo uitmuntende, dat ik geene reden vond, daar in verande-

ring te maaken. Jammer is het maar, dat ik dus ook heb moeten vervallen in het ongemak, der verschillende Clasificatien, van de Heeren GMELIN en HOUTTUIJN. Schoon de aanmerkingen van den Heer THUNBERG, op de Linnæaanfche Clasificatie niet van allen grond ontbloomt zijn, zo geloof ik echter, dat de Heer GMELIN beter had gedaan, met de algemeen aangecomene manier van LINNÆUS te volgen, dan van deeze, nergens toe dienende nieuwigheid, gebruik te maaken: dewijl dezelve niet dan verwarring baart, bij die geenen, welke zich het Linnæaanfche ſtelzel reeds eigen hadden gemaakt: te meer daar hier mede, aan de eerstbeginnenden ook geen dienst is gedaan; dewijl zij altoos, in het nazien, van hun onbekende Gewasfen, het best met die Clasfen te recht kunnen, die het kleinst getal van geflagten bevatten. Waar door voor hun een Leerſtelzel, waar in vierentwintig Clasfen voorkomen, gefchikter is, dan een ander, 't geen maar negentien Clasfen bevat. Had voorts de Heer GMELIN al eenige verandering willen maaken, hij had ten minften best gedaan, om de twintigmannige Gewasfen (*Icoſandria*) afgezonderd te houden, als uitmaakende eene genoegzaam volkomene natuurlijke Clasfe, die eigenlijk niets gemeens heeft met de volgende veelmannige (*Polijandria*) als zijnde eene volkomene konſtklaſſe, waarin allerhande Planten, nergens in overeenſtemmende, dan in de Clasficale kenmerken, bij

el.

elkanderen zijn geplaatst. Noch wraakbaarer is de overbrenging der zogenoemde Eenwijvige zamenteeling (*Sijngenesia Monogamia*) uit de negentiende Clasfe, tot de eerste order der vijfde Clasfe. Want niet alleen is dezelve, door haare uitgebreidheid, reeds zeer moeilijk en behoorde dus, zo 't geschieden kon, liever verkleind, dan, buiten noodzaaklijkheid, vergroot te worden: maar ook bezitten die Eenwijvige Planten, het algemeen kenmerk der zamengroeijing (*Sijngenesia*), zeer duidelijk, en kunnen dus niet, zonder de Natuur geweld aan te doen, uit de negentiende Clasfe van LINNÆUS worden weggerukt. Veel verstandiger handelt de uitmuntende C. L. WILDENOW, in zijne zo uitvoerige *Species Plantarum*, die noch maar, voor een gedeelte, het licht ziet. Want in plaats, van den door LINNÆUS gelegden grondslag te verminken, houdt hij zich alleen op, met het navorschen van nieuwe soorten en met de vermeerdering en verbetering der soortonderscheidende Beschrijvingen, waar door hij, het naspooren der Geslagten en Soorten, veel gemakkelijker heeft gemaakt, dan voorheen plaats had. Wijlen onze geleerde Landgenoot Doctor HOUTTUIN, had ook beter gedaan, met zich bij den eenvoudigen, door LINNÆUS afgebakenden weg, te houden, dan weder te voorschijn te komen, met de ouderwetsche verdeeling in Boomen, Heesters en Planten. Niet alleen heeft hij daar door het Kruidkundig deel zij-

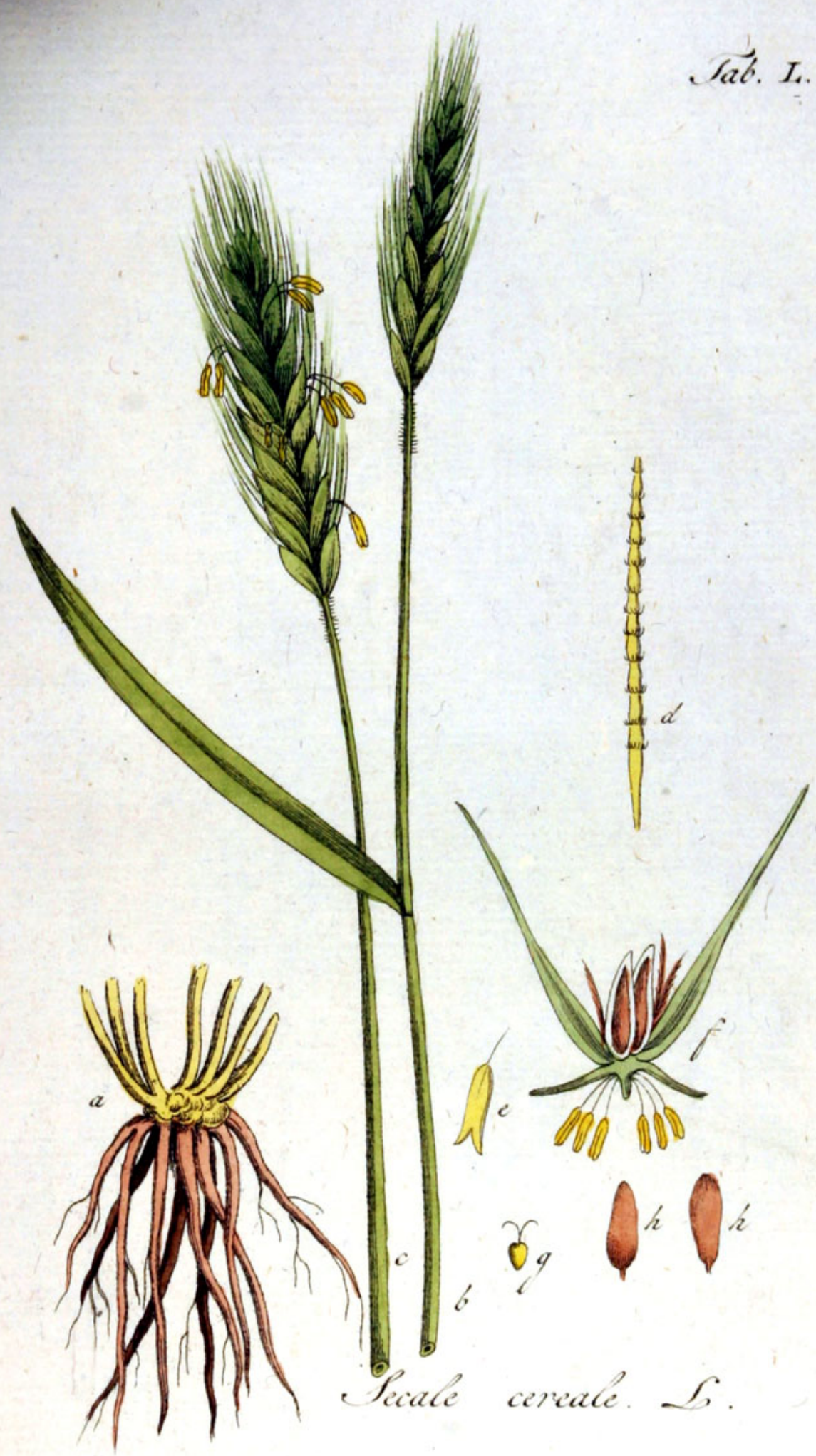
ner Natuurlijke Historie minder bruikbaar en vergelijkbaar gemaakt, met de werken van andere Kruidkundigen, maar hij heeft ook de natuurlijke Geslagten, op eene onregelmaatige wijze, van elkanderen moeten scheuren, dewijl de onderscheidende kenmerken der Gewassen, in deeze verdeeling veel te onbepaald zijn, om 'er een steeds voldoende, en genoegzaam nauwkeurig, gebruik van te maaken.

ADOLPHUS YPEY,

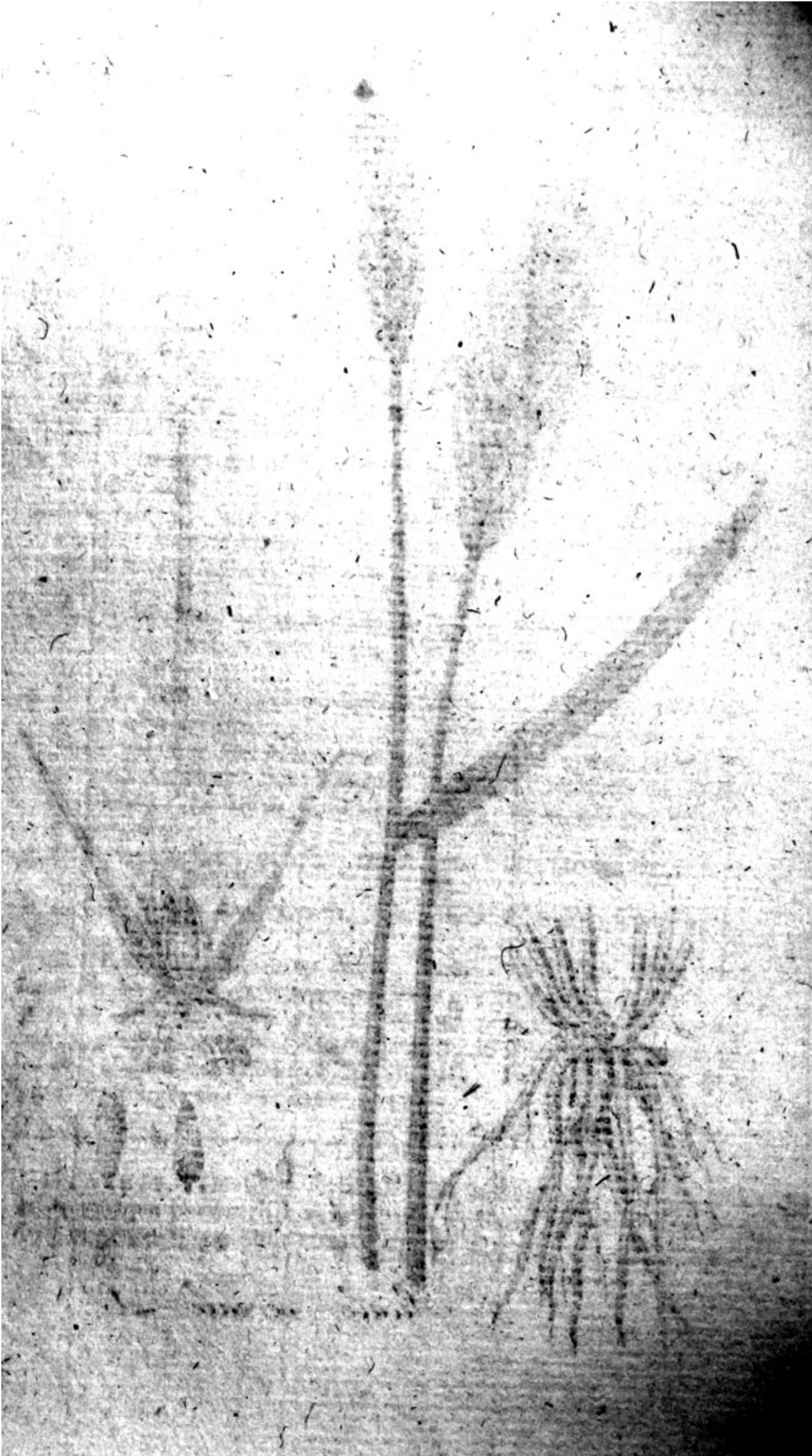
Philos. & Med. Doctor.

... und die nächsten 10 Seiten ...
... and the next 10 pages ...

Secale cereale. L.

Marantha Galanga L.

G R O O T E
G A L A N G A.D E 1ste C L A S S E.Zie LINNÆUS *Nat. Hist.* door
HOUITTUIN, 11de Deels
7de St bl. 25.GALANGA, met enkele Hal-
men, de Bladen Lancetformig
en bijna ongesteeld.a. De knobbelige horizontaal lo-
pende wortel, die bruin ge-
kleurd en, met veele beneden-
waarts lopende vezelen, is
voorzien.b. b. De stengen, der Plant,
zo als zij, uit den wortel
voortkomen, als halm.c. De bovenste oppervlakte der
bladen.d. De benedenste geribde opper-
vlakte derzelve.e. De naboven lopende Stengels,
aan welke de Bladen en
Bloemen gehegt zijn

f. Een ongeopende Bloem.

g. g. De geopende Bloemen,
waar in zich vertoonen de
ingesneden rand, des Bloem-
krans, met het groot vliezig
Helmpje en het in tweeën
gespleeten Merk.h. De Vruchten, die zich ver-
tönen, als fraaije rode lang-
werpige Besen.BLOEITIJD Gelijk zulks, bij
de meeste Planten, der heete
gewesten, plaats grijpt, vindt
men ook, aan dit gewas, Bloe-
men en Vruchten, meest ge-
aauurende het geheele jaar.M A R A N T A
G A L A N G A.

C L A S S I S Ima.

CONF. LINNÆI *Syst. Nat.* Ed.
GMELINI *Tom. 11^{di} part.*
1^{mæ} pag. 8.MARANTA culmo simplicis, fo-
liis lanceolatis, sessilibus.a. Radix horizontalis, nodosa,
fusci coloris et multiplicibus
fibillis descendens, gau-
dens.b. b. Trunci plantæ, uti ex ra-
dice, Culmorum instar,
prodeunt.

c. Superior foliorum superficies.

d. Inferior costata superficies
eorundem.e. Surfum tendens culmus, cui
folia et flores adfiguntur.

f. Flos nondum apertus.

g. g. Flores aperti, in quibus
conspiciuntur limbus corollæ
incisus, cum Anthera magna
membranacea et stigmate bi-
fidio.h. Fructus, baccharum rubrarum
oblongarum instar, conspicui.TEMP FLOR. Uti hoc apud
omnes fere Plantas, Regionum
æstuantium, obtinet. per totum
fere annum, in ipsa, Flores Fruc-
tusque simul conspiciuntur.GEBRUIK. De Wortel dezer Plant is zeer heet, en be-
hoort, onder de versterkende en verwarmende Maagmiddelen.

LANGWORTELIG
CYPERGRAS.

DE IIIde CLASSE.

Zie LINNÆUS *Nat. Hist.* door
HOUTTUIN, *IIde Deels*
13de St. bl. 62.

CYPERGRAS, met den Halm
driehoekig gebladerd, en een
meervoudig zamengesteld ge-
bladerd kroontje, met naak-
te Bloemsteeltjes: de Airen
overhoeks.

- a. De lange kruipende knokke-
lige bruine Wortel.
- b. Het begin des Halms, met
zijne Wortelbladen.
- c. De sterke na boven lopende
driekante Halm.
- d. De smalle stijve gekielde
en gekartelde Bladen, die
bovenwaards lopende allengs-
kens smaller worden.
- e. De platte Airen, die uit
het midden der Plant, trops-
wijze voortkomen, en die
zich pluimachtig, op losse
steeltjes, vertonen.
- f. De Air, in het midden van
den Bloeitijd, gelijk blijkt,
uit de sijne Helmstijltjes, aan
welke de vlodderende Helmp-
jes zijn vastgehegt.
- g. Het vruchtbeginsel, met de
drie Merkjies, tuschen de van
een gescheidene Bluemblaad-
jes.
- h. Twee afgescheidene Bloem-
blaadjes.
- i. Een zaad, in zijn vliezig
bekleedzel.
- k. Een geheel naakt zaad.

BLOEITIJD *Het midden der*
Zomer.

CYPERUS
LONGUS.

CLASSIS IIIa.

Conf. LINNÆI *Syst. Nat.* Ed.
GMELINI *Tom. II di, part.*
Imæ. pag. 130.

CYPERUS, culmo folioso, um-
bella foliosa supradecomposita.
Pedunculis nudis. Spicatis, al-
ternis.

- a. Radix longa geniculata fusci
coloris.
- b. Principium Culmi, cum to-
liis suis radicalibus.
- c. Culmus robustus, triqueter,
sursum tendens.
- d. Folia angusta rigida, cari-
nata crenulataque, sursum
sensim attenuata, acutiora.
- e. Spicæ, in medio turmatim
prodeuntes, planæ, plumosa
facie, nudis pedunculis, pe-
dicellisque adfixæ.
- f. Spicæ, medio florendi tem-
pore, uti patet, ex prodeun-
tibus staminibus subtilissimis,
quibus antheræ fluitantes sunt
adnexæ.
- g. Germea, cum stylo trifido,
inter glumas divaricatas, po-
situm.
- h. Duæ Glumæ divaricatæ.
- i. Semen, involucro membra-
neo inclusum.
- k. Semen prorsus nudum.

TEMP. FLOR. Aestas media.

GEBRUIK. De wortel wierd, voor dezen, gebruikt, als
een openend pisdrijvend middel.

Cyperus longus L.

Tab. I.III.

Saccharum officinale L.